
МЕТОДОЛОГІЯ, ТЕОРІЯ ТА ІСТОРІЯ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ

УДК 35:334

DOI <https://doi.org/10.32840/pdu.2021.1.22>

А. О. Комісаренко

здобувач наукового ступеня доктора філософії
з публічного управління та адміністрування
Національної академії державного управління при Президентові України

СОЦІАЛЬНЕ ПІДПРИЄМНИЦТВО ЯК МЕХАНІЗМ СОЦІАЛЬНИХ ПЕРЕТВОРЕНЬ І СТАЛОГО РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

У статті зроблено спробу проаналізувати наукові підходи до визначення поняття «соціальне підприємство». Досліджено закони та нормативні документи, уточнення до законів, що дало нам змогу говорити, що терміни «соціальне підприємство», «соціальне підприємство», «підприємства соціальної економіки» досі не закріплено на національному законодавчому рівні. Оскільки в Україні немає законодавчої бази, яка регулювала б функціонування соціального підприємства, то це викликає труднощі з особливим режимом оподаткування для суб'єктів соціального підприємства. Податкові пільги для соціальних підприємств і соціально відповідальних підприємств стали основними ризиками, що каталізували вагання законотворців під час розгляду проекту закону України «Про соціальні підприємства» (№ 10610 від 14 червня 2012 р. та № 2508 від 11 березня 2013 р.), який так і не було ухвалено. Розглянуто міжнародний досвід у сфері соціального підприємства, визначено засади функціонування соціальних підприємств у країнах Європи, їхні особливості та можливість застосування їхніх моделей в Україні. Дослідження теми дало змогу виявити таку тенденцію: на перших етапах упровадження соціального підприємства в Україні відбувалося тільки за допомогою іноземних партнерів. Визначено особливості соціального підприємства в сучасній Україні як інноваційної соціальної технології, а також визначено основні бар'єри та проблеми розвитку соціального підприємства. Незважаючи на те, що соціальне підприємство відносно нове та незрозуміле для більшості українців явище, останнім часом воно дедалі більше привертає до себе увагу громадських організацій та ініціативних груп. Використання підприємницьких підходів до розв'язання соціальних проблем підносить соціальне підприємство на новий рівень розвитку. З одного боку, це підвищення соціальної відповідальності бізнесу, з іншого – зменшення навантаження на державний бюджет. Під час дослідження теми встановлено, що в сучасних умовах спостерігається недостатній рівень розвитку соціального підприємства в Україні. Наголошено на необхідності посилення ролі держави у створенні сприятливих умов для розвитку соціального підприємства.

Ключові слова: соціальне підприємство, державне управління, соціальні інновації, соціальний розвиток, робочі місця, особи з інвалідністю, внутрішньо переміщені особи.

Постановка проблеми. Соціальні інновації є генератором соціально-орі-

єнтованого розвитку, що, відповідно, є «стратегічною перспективою і основною тенденцією сталого і динамічного соціально-економічного прогресу сучасних

© Комісаренко А. О., 2021

держав», як визначає це О. Сотула [12]. Дослідниця у статті «Соціальне підприємництво як інноваційна модель розвитку економіки» вказує, що «до інноваційних технологій належать неординарні способи розв'язання соціальних проблем, які не мали раніше аналогів. Соціальне підприємництво є тією соціальною інновацією, яка служить механізмом соціальних перетворень і сталого розвитку в межах неприбуткової або прибуткової підприємницької діяльності» [12].

Дослідження законів, нормативних документів, уточнень до законів дало нам змогу говорити, що терміни «соціальне підприємництво», «соціальне підприємство», «підприємства соціальної економіки» «досі не закріплено на національному законодавчому рівні», – підтверджує нашу думку А. Корнецький, співзасновник і керівник ГО «School of Mindful Entrepreneurship, у німецькомовній статті «Соціальне підприємництво: Ефективний інструмент подолання соціальних викликів в Україні?» [8]. У проекті закону України «Про соціальні підприємства» (№ 10610 від 14 червня 2012 р. та № 2508 від 11 березня 2013 р.) правники зробили окрему спробу визначити поняття «соціальне підприємництво» та спробу переведення визначення «соціальне підприємництво» в правове поле, «але вони так і не були прийняті», – вказує А. Корнецький [8]. Навіть у Законі України «Про підприємництво» (редакція від 29 січня 2020 р.) [3] ми не знайшли ґрунтовного визначення соціального підприємництва як однієї з організаційних форм.

У 2015 р. на Саміті ООН було ухвалено нову програму сталого розвитку, що містить 17 цілей, спрямованих на поліпшення соціо-еколого-економічної ситуації в світі [20]. Важливим інструментом для реалізації більшості визначених цілей сьогодні, на нашу думку, може стати соціальне підприємництво, метою якого є розв'язання гострих соціальних та екологічних питань на локальному рівні. У «Стратегії розвитку малого і середнього підприємства в Україні на період до 2020 року» зазначено, що мале й середнє підприємство сприяє створенню нових робочих місць, зростанню валового внутрішнього

продукту, а також стимулюванню розвитку конкурентоспроможності та інноваційного потенціалу економіки» [15].

Події 2014 року та розгортання ООС на території тимчасово окупованих територій сприяли розвитку соціального підприємництва в Україні завдяки «посиленню ролі активних учасників національного ринку в підтримці соціально вразливих категорій громадян і розв'язанні соціально значущих питань», – читаємо в аналітичній записці «Розвиток соціального підприємства в Україні та його роль у реінтеграції Донбасу» [11]. Практичний досвід, описаний в аналітичній записці «Розвиток соціального підприємства в Україні та його роль у реінтеграції Донбасу», вказує на те, що «поширення соціальних підприємств в Україні ускладнено браком законодавства, яке регламентувало б діяльність соціальних підприємств, і невизначеністю ключових понять і критеріїв ідентифікації таких підприємств» [11].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Розмивання меж між жорстким бізнесом, орієнтованим лише на отримання прибутку, та соціальною сферою як становленням феномену соціального підприємства почало цікавити дослідників із 90-х рр. ХХ ст. Наприклад, Греґорі Діз, директор американського Центру розвитку соціального підприємництва Університету Дюка, уперше почав говорити про соціальне підприємництво як ефективний чинник розвитку демократичної розвиненої держави.

На початку розроблення теоретико-методологічних і практичних засад соціального підприємництва, практики соціального підприємництва, обґрунтування відмінностей між соціальними та комерційними підприємствами особливо відзначилися саме іноземні науковці: С. Алворд, Г. Діз, С. Картер, Ф. Найтінґейл, Ф. Спреклі та інші.

Дослідження більшості наукових джерел, що висвітлюють особливості існування соціального підприємства та управління його фінансовою діяльністю в Україні, дало нам змогу виділити Н. Гусак, З. Галушку, М. Наумову, О. Кіреєву, А. Корнецького, Й. Рябець, В. Удодову, які не тільки розглядають і розробляють

концепції розвитку соціального підприємництва саме в Україні, але й відводять, як О. Кіреєва, соціальному підприємництву роль конструктора державної соціальної політики.

Проте, незважаючи на те, що в нашій країні соціальне підприємництво набуває дедалі більшої популярності як із практичного погляду, так і з наукового, досі немає ґрунтовних «методичних підходів і практичних рекомендацій щодо створення, функціонування та розвитку соціального підприємництва», – вторить нам аналітична записка «Розвиток соціального підприємництва в Україні та його роль у реінтеграції Донбасу» [11]. Оскільки в Україні немає законодавчої бази, яка регулювала б функціонування соціального підприємництва, то це викликає труднощі з особливим режимом оподаткування для суб'єктів соціального підприємництва.

Першочерговим завданням перед дослідниками постає питання забезпечення сприятливих умов розвитку українського соціального підприємництва на законодавчому рівні, тобто впровадження актуальних змін законодавства для збереження та підтримки позитивної динаміки розвитку соціального бізнесу в Україні.

Мета статті – дослідити особливості соціального підприємництва в сучасній Україні, довести необхідність забезпечення законодавчого супроводження, запропонувати шляхи підвищення ефективності розвитку зазначеної галузі, які дали б ефективно об'єднати зусилля всіх зацікавлених сторін – соціально відповідальних підприємців, громадських організацій і держави.

Виклад основного матеріалу. Терміни «соціальне підприємництво» і «соціальний підприємець» виникли вперше саме в англійській науковій літературі в 1960-х рр. для висвітлення питання соціальних змін за допомогою соціально відповідального бізнесу. За 20 років терміни «соціальне підприємництво» і «соціальний підприємець» набули широкого застосування завдяки зусиллям усього однієї людини – Білла Дрейтона, засновника компанії Ashoka. Це некомерційний фонд, глобальна асоціація, основна місія якої полягала в пошуку, підтримці

та фінансуванні фізичних та юридичних осіб, що позиціонують себе як соціально відповідальні.

У 60–80 рр. минулого століття під термінами «соціальне підприємництво» і «соціальний підприємець» розуміли нові підходи та рішення для поліпшення суспільства та людей, які міняють суспільство, відповідно.

Усвідомлення феномену соціального підприємництва почалося порівняно нещодавно, лише 17 років тому, приблизно у 2004 р., з моменту «впровадження проекту «Мережа громадської дії в Україні» (UCAN) у 2004–2008 рр., який фінансувався Агентством США з міжнародного розвитку (USAID: United States Agency for International Development) та впроваджувався Інститутом сталих спільнот (ISC: Institute for Sustainable Communities), які впроваджували просвітницькі та тренінгові щодо можливостей ролі соціального підприємництва в суспільстві», – зазначає А. Корнецький [8], тренер із соціального підприємництва.

Дослідження теми дало змогу виявити таку тенденцію: на перших етапах упровадження соціального підприємства в Україні відбувалося тільки за допомогою іноземних партнерів. Наприклад, «у 2010 році за ініціативи Британської ради в Україні створено консорціум «Сприяння розвитку соціального підприємництва в Україні», до якого ввійшли фонд «Східна Європа», міжнародний фонд «Відродження», комерційний банк «Ерстебанк» та міжнародна аудиторська компанія «PWC» [8].

Артем Корнецький, доцент при Українському католицькому університеті, уперше в 2016 р. запровадив курс «Соціальне підприємництво» у Львівській бізнес-школі УКУ та «як вибіркового, запровадженого у бакалаврській програмі Школи соціальної роботи Національного університету «Києво-Могилянська академія» [8].

Ми вже вказували, що однією з причин того, що соціальне підприємництво сьогодні в Україні не є досить розвиненим видом діяльності, є брак законодавчої основи питання, а також необізнаність у громадському, державному та бізнес-секторах «про сутність соціального підприємства, про його відмінність від інших форм

підприємництва, про його роль у розвитку суспільства та місцевої громади» [11].

Перелік основних ознак і характеристик поняття «соціальне підприємництво» знаходимо у статті «European Commission. Growth. Sectors of the Social economy in the EU: Social enterprises» [19]:

- «соціальний вплив – цільова спрямованість на розв'язання наявних соціальних проблем» [19];

- «інноваційність – застосування нових, унікальних підходів» [19];

- «самоокупність і фінансова стійкість – здатність соціального підприємства розв'язувати соціальні проблеми доти, доки це необхідно й коштом доходів, одержуваних від власної діяльності» [19];

- «масштабованість і тиражованість – збільшення масштабу діяльності соціального підприємства (на національному та міжнародному рівнях) і поширення досвіду (моделі) з метою збільшення соціального впливу» [19];

- «підприємницький підхід – здатність соціального підприємця бачити провали ринку, знаходити можливості, акумулювати ресурси, розробляти нові рішення, які надають довгостроковий позитивний вплив на суспільство загалом» [19].

Автори І. Бурдужа та Т. Ящук у статті «Становлення соціального підприємництва в Україні» зазначають, що «розвиток соціального підприємництва є вигідним для економіки кожної країни, оскільки ця діяльність надає можливість зменшити частку державних витрат, спрямованих на розв'язання проблем соціально незахищених верств населення, їх працевлаштування та суспільну адаптацію» [16, с. 277].

Якщо ми детально розглянемо практику соціального підприємництва в європейських країнах, то можемо виділити чотири основні сфери, у яких працюють соціальні підприємці та підприємства:

- «робоча інтеграція – навчання та інтеграція людей з обмеженими можливостями та безробітних»;

- «соціальні послуги – послуги з догляду за дітьми, послуги для людей похилого віку або допомога малозабезпеченим людям»;

- «місцевий розвиток територій, що розташовані в неблагополучних райо-

нах – соціальні підприємства у віддалених сільських районах»;

- «інше – захист навколишнього середовища, спорт, мистецтво, культура та історичне збереження, дослідження та інновації, захист прав споживачів» [14].

Дослідник К. Смаглій у статті «Чи потрібен Україні закон про соціальне підприємництво?» вказує статистичні дані «European Commission. Growth. Sectors of the Social Economy in the EU: Social Enterprises»: «Сьогодні у Європі є два мільйони соціальних підприємств (10 % від усього європейського бізнесу), на яких працюють понад 11 мільйонів співробітників (6 % осіб, що працюють, у регіоні)» [14]. К. Смаглій, зокрема, пише, що «основними організаційно-правовими формами соціальних підприємств у європейських країнах є кооперативи (зокрема, у Португалії – «кооперативи соціальної солідарності», у Франції – «соціальні кооперативи колективної власності», в Італії – «соціальні кооперативи», в Іспанії – «кооперативи соціальних ініціатив» тощо) або компанії (наприклад, у Великобританії – «компанії, що працюють в інтересах громади», у Бельгії – «компанії соціальної мети»)» [14].

В аналітичній записці «Розвиток соціального підприємництва в Україні та його роль у реінтеграції Донбасу» вказано три основних форми соціального підприємництва:

- «громадська організація займається підприємництвом у сфері своєї основної діяльності» [11];

- «громадська організація відкриває власне підприємство, частина доходів якого йде на фінансування її програм» [11];

- «підприємство для людей з обмеженими можливостями: компанія звільняється від сплати податку на прибуток, якщо більш як 50 % її співробітників – люди з інвалідністю» [11].

У 2013 р. в законопроекті «Про соціальні підприємства» автори-правники навели таке визначення соціального підприємства: «суб'єкт господарювання, утворений юридичними та/або фізичними особами, пріоритетом діяльності якого є досягнення соціальних результатів, зокрема, у сфері охорони здоров'я,

освіти, науки, культури, навколишнього середовища, надання соціальних послуг і підтримки соціально вразливих груп населення (безробітних, малозабезпечених, осіб похилого віку, осіб з інвалідністю та інших встановлених законодавством осіб)» [10].

У правках до законопроекту було прописано основні вимоги та критерії соціальних підприємств і ґрунтовно описувався алгоритм набуття відповідного статусу. Ми вже вказували, що попри актуальні та точні зауваження до Закону «Про соціальне підприємництво», цей законопроект так і не було ухвалено.

Податкові пільги для соціальних підприємств і соціально відповідальних підприємців стали основними ризиками, що каталізували вагання законотворців. Наступним ризиком, що виник на шляху впровадження Закону України «Про соціальне підприємництво», є схильність до корупції в Україні та небезпека зловживань, а «також брак ефективного контролю та перевірки критеріїв соціального підприємництва» [8].

Отже, в Україні й досі немає документа, який офіційно закріпив би визначення «соціальне підприємництво».

Проте було б помилкою категорично вказувати на брак законодавчого базису соціального підприємництва: «Сьогодні соціальне підприємництво опосередковано регулюється 62 статтею Господарського кодексу України, редакція від 16 жовтня 2020 р.» [2], «16 статтею Закону України «Про благодійну діяльність та благодійні організації в Україні», редакція від 27 лютого 2020 р.» [4], «21 статтею Закону України «Про громадські об'єднання» [4], «14 статтею Закону України «Про основи соціальної захищеності людей з інвалідністю в Україні» від 20 грудня 2020 р.» [5].

Правник В. Назарук у статті «5 великих можливостей для розвитку соціального підприємництва в Україні. Соціальне підприємництво в Україні» з погляду українського та міжнародного права вказує, що «завдання майбутнього закону про соціальне підприємництво – сформулювати й закріпити поняття «соціального підприємництва» та критерії його виділення серед

інших форм господарської діяльності, виявити сфери діяльності для його розвитку, встановити заходи підтримки як на місцевому, так і на державному рівнях (укладання договорів оренди державного або комунального майна без проведення конкурсів або аукціонів на право укладення таких договорів), а також стимулювальні механізми для розвитку таких підприємств у країні» [9].

До бар'єрів, які перешкоджають розвитку соціального підприємництва в Україні, можна віднести (авторський перелік):

- брак достатньої кількості підтримувальних структур із надання фінансової та технічної допомоги соціальному підприємству як частині малого бізнесу;
- брак уваги держави до соціального підприємництва як до інструмента розв'язання складних і нагальних соціальних питань, а також можливості економії бюджетних коштів;

- недостатня обізнаність серед населення країни щодо сутності та можливостей соціального підприємництва, непоінформованість стосовно мети та особливостей роботи, а також можливостей створення таких суб'єктів господарювання;

- нечітке розмежування соціального підприємництва та благодійності, а також соціальної відповідальності бізнесу.

До позитивних моментів, які свідчать про тенденцію зростання популярності соціального підприємництва в Україні, на думку дослідника В. Вольвача в російськомовному дослідженні «Социальное предпринимательство: как в Украине создают бизнес со смыслом», є:

- «низький рівень ефективності розв'язання соціальних проблем із боку уряду й держави (зокрема, його різних соціальних інститутів)» [17];

- «створення на вітчизняному ринку конкурентного середовища для підвищення якості товарів і послуг із боку компаній, зацікавлених у цьому» [17];

- «необхідність підвищення рівня відповідальності та причетності у людей шляхом залучення їх у сферу діяльності через різні соціальні організації» [17];

- «використання підприємницьких підходів до розв'язання соціальних проблем дає змогу менше розраховувати на

бюджетне фінансування через постійний дефіцит останнього» [17].

Доктор економічних наук З. Галушка у статті «Роль соціального підприємництва в забезпеченні розвитку громад» пише, що «сучасне суспільство ставить якісно нові вимоги до бізнесу. Суто комерційний складник виявляється недостатньою умовою для забезпечення конкурентоспроможності на національних і міжнародних ринках». Дослідниця також роз'яснює основну відмінність між підприємництвом і соціальним підприємництвом: «Відмінність лежить не в площині мотивації, а у сфері характеристик цінності, що виробляється» [1, с. 183].

З. Галушка зазначає, що «у разі звичайного підприємництва – це ринкова цінність, яка може бути виражена в категорії доходу і прибутку», а от «у разі соціального підприємництва – це цінність, що виражається в перевазі, яку одержує значна частина суспільства або суспільство загалом від виробленого соціальним підприємцем соціального ефекту» [1, с. 183].

Особи з інвалідністю, внутрішньо переміщені особи, багатодітні малозабезпечені сім'ї, тобто найменше захищені верстви населення – це цільові групи, на які розраховано соціальний ефект. З. Галушка підсумовує, що «соціальне підприємство є потужним інструментом розв'язання гострих соціально-економічних проблем суспільства, сприяє продуктивній зайнятості та підвищенню рівня й якості життя громадян».

Висновки і пропозиції. Розвиток і позитивна тенденція соціального підприємництва в Україні – тривалий і складний процес, який можна прискорити та стабілізувати шляхом формування соціального підприємництва як самостійного напрямку політики соціально-економічних реформ. Державне регулювання визначається нами як вагома системна підтримка для надання сталого розвитку соціальному підприємству. Перш за все потрібно закріпити на законодавчому рівні термін «соціальне підприємство», який поєднував би в собі соціально відповідальну підприємницьку діяльність і соціальне призначення цього феномену, прописати чіткі вимоги до характеристик підприємства та критерії відбору, за якими підприємство може називатися

соціальним. Важливим етапом розвитку соціального підприємництва є створення електронного реєстру соціальних підприємств, куди вони можуть вноситися тільки після верифікації. Позитивним досвідом для розвитку українського соціального підприємства, на нашу думку, буде не обмежувати соціальні підприємства якимись певними організаційно-правовими формами задля ефективного простору для розвитку соціальних підприємств і заохочення соціально відповідальних підприємців.

Сьогодні основне питання, що здатне пришвидшити позитивний розвиток соціального підприємництва, – це законодавче регулювання.

Список використаної літератури:

1. Галушка З. Роль соціального підприємництва у забезпеченні розвитку громад. *Збірник матеріалів Міжнародної науково-практичної конференції. «Соціальне підприємництво: теорія, практика та міжнародний досвід»*. КНЕУ, 18 травня 2018 р. С. 182–185.
2. Господарський кодекс України від 16 січня 2003 р. № 436-IV. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/43615> (дата звернення: 23.02.2021).
3. Закон України «Про підприємництво». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/698-12#Text> (дата звернення: 25.02.2021).
4. Закон України «Про благодійну діяльність та благодійні організації» від 5 липня 2012 р. № 5073VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5073-17#Text> (дата звернення: 25.02.2021).
5. Закон України «Про основи соціальної захищеності осіб з інвалідністю в Україні» від 20 грудня 2020 р. 875-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/875-12#Text> XII (дата звернення: 25.02.2021).
6. Економічна наука. Інвестиції: практика та досвід № 4/2020. URL: http://www.investplan.com.ua/pdf/4_2020/3.pdf (дата звернення : 25.02.2021).
7. Кіреєва О. Соціальне підприємство як інструмент державної соціальної політики. 2011. URL: [http://www.dridu.dp.ua/zbirnik/2011-02\(6\)/11kobdsp.pdf](http://www.dridu.dp.ua/zbirnik/2011-02(6)/11kobdsp.pdf) (дата звернення: 25.02.2021).
8. Корнецький А. Соціальне підприємство: Ефективний інструмент подолання соціальних викликів в Україні?

- Ukraine-Analysen*. Nr. 210. URL: https://socialbusiness.in.ua/knowledge_base/sotsial-ne-pidpriemnytstvo-efektyvnyy-instrument-podolannia-sotsial-nykh-vyklykiv-v-ukraini (дата звернення: 25.02.2021).
9. Назарук В. 5 великих можливостей для розвитку соціального підприємництва в Україні. *Соціальне підприємництво в Україні*. 2016. URL: <http://www.socialbusiness.in.ua/index.php/novyny/vukraini/156-5-velykykh-mozhlyvostei-dlia-rozvytku-sotsialnoho-pidpriemnytstva-v-ukraini> (дата звернення: 05.03.2021).
 10. Проект Закону України «Про соціальні підприємства» від 11 березня 2013 р. № 2508. URL: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/JG1XO00A.html (дата звернення: 05.03.2021).
 11. Розвиток соціального підприємництва в Україні та його роль у реінтеграції Донбасу. Аналітична записка. URL: <https://niss.gov.ua/doslidzhennya/regionalniy-rozvitok/rozvitok-socialnogo-pidpriemnictva-v-ukraini-ta-yogo-rol-u> (дата звернення: 05.03.2021).
 12. Сотула О. Соціальне підприємництво як інноваційна модель розвитку економіки. *Ефективна економіка*. 2013. № 4. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/efek_2013_4_72 (дата звернення: 05.03.2021).
 13. Соціальне підприємництво: від ідеї до суспільних змін : посібник / Свинчук А., Корнецький А., Гончарова М., Назарук В., Гусак Н., Туманова А. Київ, 2017. 188 с.
 14. Смаглій К. Чи потрібен Україні закон про соціальне підприємництво? URL: <http://socialbusiness.in.ua/index.php/novyny/v-ukraini/135-chy-potriben-ukraini-zakon-pro-sotsialne-pidpriemnytstvo> (дата звернення: 05.03.2021).
 15. Стратегія розвитку малого і середнього підприємництва в Україні на період до 2020 року : Розпорядження Кабінету міністрів України від 24 травня 2017 р. № 504-р. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/504-2017-p> (дата звернення: 05.03.2021).
 16. Ящук Т., Бурдужа І. Становлення соціального підприємництва в Україні. *Бізнес-аналітика в управлінні зовнішньоекономічною діяльністю: Матеріали VI Міжнародної науково-практичної конференції 15 березня 2019 року / упоряд. О. Іващенко*. Київ, 2019. С. 276–279.
 17. Вольвач В. Соціальне підприємництво: як в Україні створюють бізнес со смыслом. URL: <http://www.uamarket.info> (дата звернення: 5.03.2021).
 18. Новый бизнес: социальное предпринимательство. URL: <http://www.nb-forum.ru> (дата звернення: 05.03.2021).
 19. European Commission. Growth. Sectors of the Social Economy in the EU: Social Enterprises. URL : https://ec.europa.eu/growth/sectors/social-economy/enterprises_en (дата звернення: 05.03.2021).
 20. UN General Assembly Resolution (2015). Transforming our world: the 2030 Agenda for Sustainable Development : Resolution adopted by the General Assembly on 25 September 2015. URL: http://www.un.org/ga/search/view_doc.asp?symbol=A/RES/70/1&Lang=E (дата звернення: 05.03.2021).

Komisarenko A. Social entrepreneurship as a mechanism for social transformation and sustainable business development

The article attempts to analyze scientific approaches to the definition of the concept of "social entrepreneurship". Laws and statutory documents have been investigated, itemization of laws, which allowed us to say that the terms "social entrepreneurship", "socially-owned enterprise", "social economy business enterprises" have not yet been fixed at the national nomothetic level. Since in Ukraine there is no legislative framework that regulates the functioning of social entrepreneurship, and therefore this causes difficulties with a special taxation control for social entrepreneurship. Fiscal incentive for socially-owned enterprise and socially responsible entrepreneurs became the capital risks that catalyzed the fluctuations of lawmakers when consideration the draft Act of Ukraine "On social entrepreneurship" (No. 10610 of 14.06.2012 and No. 2508 of 11.03.2013) which was never promulgated. International experience in the field of social entrepreneurship has been reviewed, the fundamental principles for the functioning of socially-owned enterprise in European countries, their distinctions and the possibility of applying their models in Ukraine were determined. The enquiry of the project revealed the following trend: at the first stages, the introduction of a socially-owned enterprise in Ukraine took place only with the help of foreign partners. The characteristics of social entrepreneurship in modern Ukraine as an innovative social technology are defined, as well as the principal barriers and

problems of the development of a socially-owned enterprise. Bypassing the fact that social entrepreneurship is relatively new and incomprehensible for most Ukrainians, in recent times it has increasingly attracted the attention of public organizations and initiative groups. The act of exploitation of entrepreneurial approaches to increasing social problems brings social entrepreneurship to a new level of development. As the First Party, this is the upward movement of corporate responsibility, as the Second Party, a decrease in the burden on the government's balance sheet. In the process of research of the topic, it was established that in updated conditions there has been observed inconclusive underdevelopment of social entrepreneurship in Ukraine. The liability to emerging the role of the state in sponsorship for the development of social entrepreneurship was acknowledged.

Key words: *social entrepreneurship, state management, social innovation, social development, workplaces, people with disabilities, internally displaced persons.*